

DEO OPTIMO MAX. QUÆSTIO MEDICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis undecimâ
mensis Decembris, anno Domini M. DCC. XLIX.

M. MICHAËLE - PHILIPPO BOUVART, Regio
Professore & Regiæ Scientiarum Academiæ Socio,
Doctore Medico, Præside.

An acida Pests Antidotum ?

I.

EST IS morbus periculosissimus, vel solo nomine formidabilis. Pestis *ægyptiæ* Græcis dicta, est morbus *epidemicus*, contagiosus, perniciosus, à veneno subtili & putrefaciente ducens originem. Illius morbi causa duplex, alia *occasionalis*, alia efficiens. *Occasionalis* non una quidem; anni scilicet tempestates inæquales, æt ultra modum siccus vel humidus, calores immodici, prava terrarum exhalationes, aqua corrupta, cadavera insepulta, frumenta corrupta, pravi cibi, fames denique. Nec inter has causas oblita volunt quidam auctores animi *pathemata*. Hæc omnia totidem cause *occasionales* & communes febrium malignarum & pestilentium *epidemicarum*, nunquam verò apud nos cause sunt primariæ pestis, quæ his in regionibus aliquoties fævit. Pestis enim verè apud nos exotica est, & prorsus extranea ex communi omnium auctorum consensu. Prosper Alpinus ait, merces inquinatas, ex Syriâ, Barbariâ advectas, pestis facies in Ægypto accendisse. Idem author, ait quidem, frequentibus Nili inundationibus, morâ aquarum & corruptione, procreari vapores, totidem semina morborum malignorum & pestilentium; sed affirmat veram pestem etiam in Ægyptum quæ calidiori quàm nos Sole uritur, ab extraneis tamen afferri locis. Testantur & Medici omnes, quotquot agris (a) opem tulere in Massiliensi peste ultimâ, anni scilicet 1720. Testantur & antiquiores (b) qui in Europâ diversis temporibus, diversisque locis operam dederunt peste afflictiis. Sedes pestis propria regiones torridæ (c). Rarissimè temperatis & frigidis in regionibus primariò & subito nascitur, sed ad eas per contagium ex calidissimis oris pervenit. Quænam sit causa primaria hujusce luis, ambigitur. Fatentur verò multi Medici, esse in sanguine agrotantium, partes quæ sunt vera semina morborum, quibus iidem morbi possunt communicari & reipsâ communicantur. Homo, v. g. *variolis* & aliis morbis correptus, alteri sano eas faciliè transmittit. Quid sunt verò illa semina? Salia & sulphura intellige. Illa variè miscentur, variè modificantur. Pro diverso gradu *exaltationis* & *volatilisationis* varios edunt effectus. Sic in hisce regionibus febres malignas, in aliis pestem generant. Pestis enim quæ in nativo Solo oritur, ducit originem à singulari humorum *crassi*, quâ liquores extra modum omnem, naturæ nostræ tam exitialem contrahunt diathesim, ut in primigenia corporis nostri principia transire prorsus respuant, eaque potius pervertant, hæc, humorum corruptionem & putredinem generat; quod demonstrant signa hujus morbi. Ex illâ putredine, quæ efferuntur *miasmata*, sunt salia acrida, *alkalia*, volatilia, fontes plerumquæ morborum pestilentium; ab homine peste inquinato, similia, & magis adhuc *corrosiva* effe-

(a) Relation historique de la peste de Marseille. Observations sur la peste de Marseille par Mrs. Michel & Bertrand Médecins aggrégés à Marseille. Pestalozzi, dissertation sur la peste & autres.

(b) Thucydides, de bello Pelop. lib. 2. Lucianus, Proco-

pius de bello Persico cap. 22. Evagre hist. Eccles. lib. 1. cap. 28. Guy de Chauliac grande Chirurgie, Traité 2. Doctr. 21. chap. 5.

(c) Celeberrimus D. Geoffroy in Thesi an aqua sævientis peste *epidemicæ* eximium. I. Corol.

tuntur, quæ sani cujuslibet hominis *perspiratione* dissoluta, novas excitant tragædias. Duplici ergo origini, suos debet natales pestis. Naturæ Soli, undè *endemii* tunc morbi nomen meretur. Contrahitur & contagio, meribus nempe & vestibus, aut aliis id genus *miasmata* pestifera diu longumque servantibus, quibus veluti *seminaria* lues, ad externos longè latèque dispergitur, & tunc *epidemii* nomen obtinet. Insignis ergo in hoc morbo, adest putredo, quam efficientem & proximam ejus causam dicunt. Quodcumque igitur remedium virtute corruptioni adversante pollebit, & illam virtutem solidis partibus, humoribusque inducere, vel illis insitram, servare valebit, illud habeatur antidotus *eximia*.

I I.

SYMP TOMATA Græcè sonant idem ac Latine accidentia. Quemadmodum à morbo sunt, ita morbi causam, indolemque demonstrant. Sic à veneni pestiferi effectibus, pestis causam agnosces. Non iidem in omnibus. Primò levi horrore corripuntur ægri. Torpescunt artus. Mox æstus insolitus urit præcordia. Intensè tument genæ. Visus turbatur; aut ardent, aut stupent oculi. Tinniunt aures. Lingua secitias adest, quandoquè nigredo. Aridae fauces asperâ siti deuntur. *Nec sitis est extincta prius quam vita bibendo* (a). Difficilem sæpius trahunt spiritum, interdum gemitu interruptum; & per anihela patientium ora fetidus & nauseabilis efflatur spiritus. Dolores capitis rarius acres pungunt, sæpius gravantes lecto affigunt. Vigilii, delirio, *convulsivis* subtilibus, alii torquentur, alii fopore gravi premuntur. Anxietas cordis magna. Febris adest modò levis, modò vehemens. Pulsus sæpè validus, quandoquè naturali ferè similis, aut lentus, interdum debilis & creber, æqualis modò, modò inæqualis, vel etiam intermitiens. Quibusdam vires deficiunt omnino, aut prosteruntur, aut robustæ servantur ad mortem usque. Urinam si inspexeris, modò naturalis apparet, modò rutilans & flammea, modò cruda & tenuis, quin etiam sæpè turbida. Morbus in nonnullis eadem die has vicissim subit mutationes. Adest singultus. Quibusdam haud infrequentius læditur ventriculus, nausæa, vomitu bilioso foetidissimo. Sudores in his pauci, aut nulli, in illis copiosi, in nonnullis graveolentes, coloris (mirum dictum) (b) *varii, citrini, purpurei, viridis, nigri, & velut sanguinolenti*. Huic *symptomatum* iliadi, non raro accedit narium, oris, oculorum, aurium, penis, uteri, [mali plerumquè oninis] hæmorrhagia. Sunt quibus macula rubicundæ, purpureæ, violacæ, nigræ, modò paucæ, modò multæ, hic angustæ, illic latæ, at ferè rotundæ, nunc in unâ corporis parte, nunc in aliâ, sæpè in toto corporis habitu appareant. In præcipuis corporis glandulis, tumores exoriuntur, bubones, *parotides*, *anthracæ*, carbunculi. Quæquidem certissima sunt pestis indicia, præsertim si febrim aut comitentur, aut excipiant. Tales effectus immanem putredinem nonne denotant? In peste igitur, ut ait Hippocrates, nil nisi corruptio, nil nisi putrefactio, quæ celerimè corpora afficit, juvante scilicet eo quo vehitur aère. Vis igitur pestem sanare, imminenter præcavere; talia adhibeas remedia, quæ solidas partes, simul ac fluidas, à tam contagiosa putredinis labe vindicent, quæ pestiferorum *miasmatum* vi *septica* fortiter obsistant, quæ *miasmata* illa arceant à corpore, ante illorum ingressum in corpus, enervent atque debilitent; ingressa, illic præfocent & penitus extinguant.

(a) Ovid. VII. metam. Lucr. lib. 60.

(b) Frid. Hoffm. Dissertatio de peste, Theses D. Chevalier. An curatio pestis ex symptomatibus?

I I I.

CERTISSIMUM sanè adversus tam sævum, subitumque malum, præsidium, fuga. Mox, longè, tardè; cede, recede, redi. Optimum & prudens consilium! Sed quam paucos sanos servare potuit! Illo uti penes quemque non est semper. Propetia igitur acidis subtilissimo illi veneno frenum injicere. His in casibus Divina, ut ita dicam, quis neget exurgere commoda, ex omphaeio, succo citri, aut aurantium, vel lacte acidulo tempestivè adhibitis? Quis dubitet aceti vires & energiam in retundendâ pestilentis aëris ferocia? Cui tandem non nora, hujusce acidi virtus & præstantia in sanguinis *inflammatoriâ* diathesi restrenandâ? Acidis nonne domantur signaturve *spiritus malignitatis* *invektores*? Putrefactionem nonne sistunt præsentem, nonne incipientem coercent? Quot vegetabilia, quot animalia, sale & aceto condita, perlongum intracta servantur? Aceto, nil certius, ad vestes peste inquinatas, mercève omnis generis emundandas. Ad purgandum aëra nil salubrius. Illius partes volatiles, longè latèque quàm cissimè in auras diffunduntur, ut brevè testatur odor. *Ille tunc particula* (a) *aleximi-*

(a) Hequet append. de peste p. XLV.

teriam formant atmosphæra nubem acidis densatam, compactamve, in quam arietando, infecti aëris evibrationes citò saisiunt. Non tantà vi impelluntur in superficiem corporis, generisque nervosi. Illa partes iis particulis, (b) veluti balsamo, litæ, contagii spiculo manebunt inoffensa. Aër tunc, ut ita dicam, his miasmatis liberatus, jam pulmones blandius afficit, nec faces & incendia in sanguinem poterit asportare. » Ut insipiscat aër, ait Fracastorius, (c) sincerior ingreditur, ... nares tangit spongiosâ aceto » ratur aër, ait Dicmerb. (d) multis corticem citri cavum, extra- » infusa. Altare & calidis temporibus, ait Dicmerb. (d) multis corticem citri cavum, extra- » thâ per parvum foramen medullâ, aut pomum eburneum ... cui parva sponsia aceto » thiericali madafacta erat imposita, naribus obijciendum dedimus. Vallisius (e) etiam » jubet spongiam vel linteum aceto intinctum, sæpius naribus admovere : quod consi- » lium quoque probat Jacobus Horstius. Quantum autem valeat acetum, ait Dicmerb. » (f) ad aëris pestilentis emendationem, abundè satis competum habent nautæ, qui » Indos perunt. Multoties enim vchemens pestis ipsos invadit, dum longius tertis ab- » sunt, quam cum ob medicamentorum inopiam compescere nequeunt, solo multoties » aceto, si ejus copiam habeant, profigare solent. Quod non tantum ægris ad sanationem, » & sanis ad præservationem, exhibent, sed eodem etiam totas naves interiores diligen- » ter quotidie ablunt & emendant, hocque pacto brevi tempore intestinum hostem ex- » pellunt. Hinc etiam Liddelius (g) jubet ades illas, in quibus aliqui pestiferi mortui » sunt, primò scopis benè emundare, ac postea aceto acerrimo ablucere «.

(b) Idem.

(c) Fracastorius de morb. contag. p. 81. Geoffroy. V. Corol. Sennert de præservatione à pestil. Eucharius Rhodion dicit, qu'ajout un bouquet de l'œuf trempé dans le vinaigre devant la bouche & le nez, on peut parler à un pestiféré, sans gagner la peste.

(d) Dicmerb. lib. 2. cap. 1. Franciscus Citefius idem sentit, & alii quam multi.

(e) Vallisius tract. de epidem. cap. 9.

(f) Dicmerb. lib. 2. cap. 5. p. 133. Rhafes de re medic. lib. 4. cap. 24.

(g) Liddelius de peste. Sennert idem sentit.

I V.

EX his itaque acida intus & extra exhibita summam pestis antidotum esse testatur medicorum praxis unanima. » Tempore pestis, inquit Dicmerb. (a), cibos commen- » davi euchymos & faciles digestionis, ut sunt, panis optimus, caro agnina, perdicæ &c. » ova gallinacea, lac acidum ebutratum &c., (c) quod etiam à Rhafè valdè commenda- » tur, (d) quorum condimenta conficere jussi, cum talibus quæ cordis robur firmant, » putredines impediunt & tollunt, ac corruptionibus malignis resistunt: qualia sunt » vinum, acetum, omphacium, cappares, uvæ immaturæ, herberis, ceratâ morella aci- » da &c. Potus fit salubris, inquit Heurnius (b), cerevisia vim citicorum habeat; aquâ si » quis utatur citi affundatur jolabium acotis citrei mali. Uno verbo, instat Dicmerb. (c) » animadvertimus, acetum fuisse unum ex optimis præservativis, dummodò eo non » uterentur asthmatici, tussiculosi, aliive qui aliquod pectoris aut pulmonum vitium » habebant. Suâ verò, inquit alius Medicus (d), quodlibet corpus vestitur atmospharâ, » transpirantium nempe jugiter halituum nube, qui aëris inimicitias, innatâ suâ indolè cor- » pus protegent. Ab his venit tutela fortiori, si à sanguine acidis imbutio dimanant, utpotè » cuius diarrhæsim redolentes, depellendis hostilibus aëris miasmatis illam objicient. Sine » ergò sanguinis efflatus acidis enutriti, atomorum acies, aut agmina erunt, quæ, veluti » nubis interpositâ umbrâ, corpus regent. » Hinc quoties perspiratio insensilis particularum » harum acidarum copîa erit onusta, toties nedum faveat intro-missioni horum mias- » matum, si non destruat, ea multum infringet. Hæc afferret bona (e) singularis corporum » atmosphæra. Nec nostra nos fallit opinio. Expertis tandem crede Medicis. » Receptiun- » tur (f) viri valerudinarii, quorum insensilis perspiratio est acida à naturâ aut morbo (g). » Illi impunè peste infectos adeunt. Miasmata pestifera, vestibus suis adherentia, secum » ferre possunt, illi ipsi, & cum aliis pestem communicare «. Felices sanè illos ipsi » infirmitate valerudinarios. Imitetur ergò naturam Medicus, quem digna manet profigandæ » pestis gloria. » Acidum enim (h) genuina miasmatis putridæ & sulphuræ indolis vi- » detur esse antidotus. Quippè quod, teste Chymistâ, sulphur & salia volatilia figit & » encervat. Certâ & diurnâ experientiâ confirmatum habemus (i) poma citri, acetum » vini, si quis iis dextrè usus fuerit, alexipharmacis & aliis quæ in auxilium pestis

(a) Dicmerb. cap. 6. p. 137. Heurnius de febre pe-
stil. p. 113. Hoffm. idem sentit.

(b) Heurnius de feb. pestil. p. 113. & Riverius de
feb. pestil.

(c) Dicmerb. cap. 10. p. 119. & alii idem sentiunt.

(d) Haecque append. de peste, p. 211 v.

(e) Idem.

(f) Peltalozzi, dissertation touchant la peste de
Marsaille, p. 30.

(g) Idem.

(h) Hoffm. de feb. pestil.

(i) Idem de venenis.

20 prompta sunt remediis, palmam præripere, quia nihil potentiùs putredini & motui
 21 ejus intestino resistit quam acidum. Aceto vini os & nares probè colluenda, vel fru-
 22 stum poni citrei ore tenendum, ventriculo quoque jejuno, parciùs tamen hæc assumenda
 23 esse pericissimi in peste curandâ medici magno cum fructu imperarunt. Frangitur enim
 24 & enervatur hæc ratione immediatè & proximè contagii vis virulenta. In ipsâ enira
 25 peste, morborum maximè maligno, ait idem auctor, (k) summum alexiterium dici
 26 meretur acetum vel simplex vel compositum. Succus quoque limonum, item pomorum
 27 citri, syrupus acetosifatis citri, cum oleo de cedro conditus. Idem sentit Diemerb. (l)
 28 acetum maximæ virtutis est adversus plurima venena, idemque etiam omnes Medici,
 29 jam à multis sæculis experientiâ comperti sunt, fortiter resistere pestilenti malignitati;
 30 nec ferè quemquam practicum invenias, qui ejus alexipharmacam vim non agnoscat,
 31 & aceti usum, tam in præservatione, quàm in curatione pestis, summis laudibus
 32 non extollat. Rhafes lib. de peste, cap. 5, acetum tanti facit, ut illud omnibus cibis
 33 & potibus, multisque medicamentis admiscere, eodemque etiam domos consperge-
 34 re, & aërem corrigere jusserit. Nos, ait Diemerb. [m] in hæc peste vidimus multos
 35 pauperes, qui quotidie manè aceti vini cochleare unum aut alterum bibebant, me-
 36 liùs fuisse præservatos, quàm multos alios qui pretiosissimis antidotis utebantur.

(k) Hoff n. de specificis, & Riverius de febr. pestil.

(l) Diemerb. cap. 9, p. 170. Pestilenz dit, dans la dis-
 fectation sur la peste que les Habitans de Marseille ven-
 poient même leurs cheuisses dans le vinaigre avant que de
 les porter. D'où l'Auteur des observations faites sur cette

peste conclut, p. 49, que le grand & salutaire usage que
 les Médecins ont fait des acides détermineroit à croire
 que le spécifique contre la peste, consiste en quelque es-
 pece d'acide.

[m] Diemerb. cap. 9. p. 170.

V.

I N nostrâ ergo assertione, nec accusanda præjudicata opinio, nec pertimescenda, ubi
 conspirant in unum & ratio & experientia. Hipp. ipse sylvas integras combussit, ut
 acido ex lignorum oleis erumpente, [a] pestem averteret aut abigeret. Quinimò acida
 etiam mineralia non minùs feliciter in usum adhibuerunt Medici, tam in peste quàm
 in febribus pestilentibus & malignis. Testis sit Mindererus, qui ipse locis peste af-
 flictiis interfuit & de eâ egregiè scripsit. Disertis, ait, verbis, *Nulla est putredo [b]*
nulla infectio, quæ per acida non superetur; sanè, ut liberrimè loquar, si mihi vitriolicorum
remediorum usus, vel interdiceretur, vel inibiberetur, ego ad curationem Pestis nunquam
vel certè inermis accederem. Idem testatur Fonsæca. Joannes Crato, Augenius de Monte-
 Sancto, Martinus Rulandus & alii, in febribus pestilentialibus spiritum vitrioli summo-
 perè prodesse testantur. Et ego, ait idem Mindererus, *id testari ingenue possum, me non modò*
cum syrupis, sed etiam cum conservâ rosarum, mixtum, felici cum successu eum exhibuisse.
 Quid plura? è sulphure communi, suffimenta olim Hippocratis jussu (c) omnium fue-
 runt efficacissima, ob acidum sulphuri innatum, & ab igne evolutum. Ratum ergo
 maneat ab acidis pestem extingui. Nullibi non reperies pesti acida competere. Nulla
 ergo præstantior Antidotus acidis, quæ innatâ suâ indole *misimata* pestifera destrucere
 humorumque putredinem arcere & præpedire valent.

Ergo acida Pestis Antidotum.

(a) Thesîs D. Davier de Breville, An pestis remedium ignis?

(b) Mindererus de peste.

(c) Vide Traët. Diemerb. de peste lib. 2, cap. 5.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Josephus Lallemand.

M. Claudius Boardier de la
Moultere.

M. Ludovicus - Maria Pouffe,
Censor Regius.

M. Petrus Poissannier, Professor
& Censor Regius.

M. Guillelmus Ruelan.

M. Antonius Casamajor, Censor
Regius.

M. Antonius Le Camus.

M. Petrus Arcelin.

M. Raymundus de la Riviere.

Proponebat Parisiis LUDOVICUS - JOANNES - BAPTISTA COSNIER;
 Parisinus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
 A. R. S. H. 1749, à sextâ ad meridiem.